

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-314-1-6>

УДК 336.32

Аліна ГЛУШКО

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

<https://orcid.org/0000-0002-4086-1513>

e-mail: glushk.alina@gmail.com

Яна ПИРІГ

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

e-mail: pirig2001@gmail.com

ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В АСПЕКТІ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття присвячена проблематиці зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємств критичної інфраструктури України в умовах воєнного стану. Доведено, що оптимальність обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості, їхня збалансованість, своєчасність погашення є основою для забезпечення ліквідності, платоспроможності, фінансової незалежності та безпечного функціонування суб'єкта господарювання в цілому. Проведено аналіз динаміки, структури, співвідношення та показників оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості об'єкта критичної інфраструктури АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО». На основі прогнозування виявлено ризик зростання заборгованості досліджуваного підприємства та запропоновано напрями оптимізації розмірів дебіторської та кредиторської заборгованості, що дозволить не лише покращити фінансову стійкість, але й зміцнити фінансово-економічну безпеку підприємства в цілому.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека; об'єкт критичної інфраструктури; дебіторська та кредиторська заборгованість; прогнозування; оптимізація.

Alina HLUSHKO, Yana PYRIG

National University Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic

OPTIMIZATION OF THE DEBT OF A CRITICAL INFRASTRUCTURE ENTERPRISE IN TERMS OF STRENGTHENING FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY

The article is devoted to the issues of strengthening the financial and economic security of critical infrastructure enterprises of Ukraine under martial law. It is proved that the optimality of the volumes of receivables and payables, their balance, and timeliness of repayment are the basis for ensuring liquidity, solvency, financial independence, and safe functioning of the business entity as a whole. The article analyzes the dynamics, structure, ratio and indicators of turnover of accounts receivable and accounts payable of the critical infrastructure object of JSC "POLTAVAOBLENERGO". The influence of accounts receivable on the liquidity of the enterprise, its profitability and financial stability is determined. The influence of accounts payable on the financial independence of an enterprise and its solvency is substantiated. The indirect impact of accounts payable on the profitability of an enterprise is proved. It is established that the uncertainty and variability of the business environment, especially under martial law, complicates the process of making management decisions. The level of their validity and effectiveness depends on the ability of management to foresee possible scenarios. Therefore, forecasting is rightly recognized as an integral part of determining the directions of debt optimization. On the basis of forecasting, the risk of debt growth of the researched enterprise is identified and directions for optimizing the amount of receivables and payables are proposed, which will not only improve financial stability but also strengthen the financial and economic security of the enterprise as a whole. The priority measures to optimize the accounts payable of JSC "POLTAVAOBLENERGO" are as follows: introduction of a system of control over accounts receivable and accounts payable at the enterprise; introduction of control over the quality of services provided to consumers; monitoring of settlements with creditors for deferred or overdue debts and identifying reasons for non-compliance with the terms of the contract; obtaining state support under martial law.

Keywords: financial and economic security; critical infrastructure facility; accounts receivable and payable; forecasting; optimization.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

В умовах нестабільності бізнес середовища, посилення зовнішніх та внутрішніх загроз як наслідок військової агресії російської федерації проблематика забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств як базису їх стабільного функціонування набуває особливої актуальності. Одним із головних факторів, який впливає на фінансову стійкість суб'єкта господарювання, визначає рівень його адаптивності до змін умов діяльності і, як наслідок, рівень фінансово-економічної безпеки в цілому правомірно визначити ефективність управління заборгованістю. Оптимальність обсягів дебіторської та кредиторської заборгованості, їхня збалансованість, своєчасність погашення є основою для забезпечення стабільної діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню теоретичних та прикладних аспектів дебіторської та кредиторської заборгованості як інструменту підтримки, забезпечення, зміцнення фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання

присвячені праці таких науковців, як Ткаченко О.С., Кузнецова С.А., Дергалюк Б.В., Чорненька О.Б., Іванова М.І., Грошелева О.Г., Усатенко О.В., Соломіна Г.В. та ін. [1–7]. Проте багатоаспектність проблеми потребує подальших досліджень теоретико-методичних основ забезпечення формування та функціонування ефективної системи управління заборгованістю, здатної зміцнити фінансово-економічну безпеку підприємства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

В умовах реалізованих безпрецедентних ризиків і загроз безпечному функціонуванню вітчизняних суб'єктів господарювання, в тому числі критичної інфраструктури, проблема оптимізації заборгованості підприємств як основи забезпечення їх фінансово-економічної безпеки потребує подальших наукових досліджень.

Формулювання цілей статті

Метою статті є визначення напрямів оптимізації заборгованості підприємства критичної інфраструктури з метою зміцнення його фінансово-економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу

В умовах воєнного стану забезпечення стійкості підприємств критичної інфраструктури є пріоритетним завданням [8]. Фінансово-економічну безпеку підприємств енергетичної та хімічної промисловості, транспорту, банківської та фінансової сфери, сфери інформаційні технології та телекомунікації, продовольства, охорони здоров'я і комунального господарства правомірно визначити основою для стабільного функціонування національної економіки та забезпечення національної безпеки. Одним із об'єктів критичної інфраструктури Полтавської області є АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», основним видом діяльності якого визначено розподіл електричної енергії [9].

Заборгованість є об'єктивним економічним явищем, яке виникає в ході господарсько-фінансової діяльності підприємства та його взаємовідносин з контрагентами. З одного боку, заборгованість стимулює зростання ділової активності за рахунок збільшення оборотності товарно-матеріальних цінностей в економіці, оскільки дає змогу покупцям отримувати ресурси з відтермінуванням їхньої оплати і таким чином не переривати свій виробничо-операційний цикл в умовах недостатності фінансових ресурсів, а продавцям – пришвидшити збут своєї продукції (робіт, послуг). Проте, з іншого боку, заборгованість передбачає тимчасове вилучення активів з обороту в продавця, що може погіршити його фінансово-майновий стан, зокрема й через відсутність ресурсів для продовження господарської діяльності через їхнє акумулювання у вигляді заборгованості [5]. Таким чином, заборгованість здійснює неоднозначний вплив на діяльність і, відповідно, фінансову стійкість та фінансово-економічну безпеку підприємства зокрема та функціонування національної економіки в цілому.

На основі проведеного аналізу встановлено вагому частку дебіторської заборгованості в оборотних активах та кредиторської у структурі сукупного капіталу, що підтверджує актуальність дослідження (рис. 1).

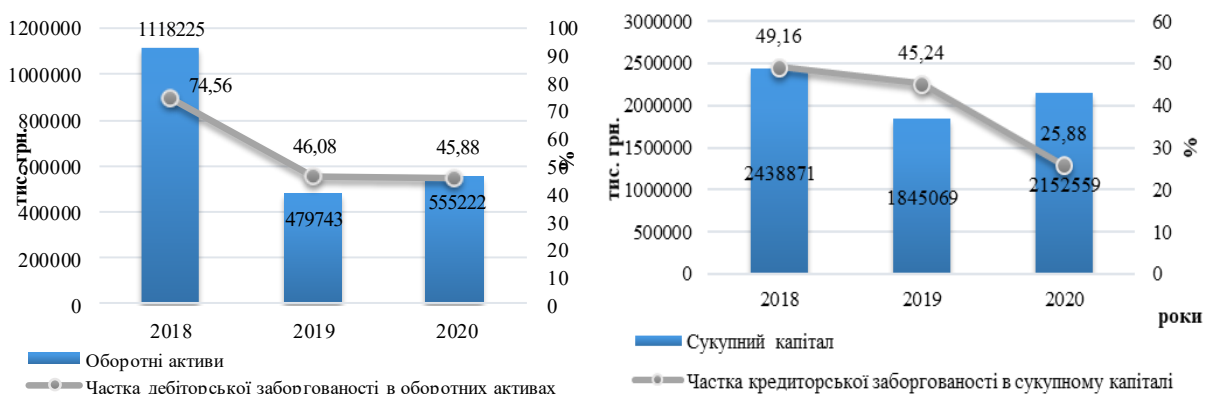

Рис. 1. Показники динаміки частки дебіторської та кредиторської заборгованості АТ «Полтаваобленерго» за 2018–2020 роки

За досліджуваний період відбувається зменшення питомої ваги заборгованості, проте вплив на ліквідність, платоспроможність, фінансову незалежність та фінансово-економічну безпеку АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» залишається високою.

З метою обґрунтування напрямів оптимізації заборгованості в аспекті зміцнення фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства проведено аналіз динаміки та структури дебіторської й кредиторської заборгованості (табл. 1).

Таблиця 1

**Аналіз складу, динаміки та структури дебіторської і кредиторської заборгованості
АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за 2018–2020 рр., тис. грн.**

Показник	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-)			
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	2019/2018		2020/2019	
							в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	697752	83,68	85620	38,81	115267	45,25	-612132	-44,87	29 647	6,44
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	94557	11,34	88645	40,18	91743	36,02	-5912	28,84	3098	-4,16
з бюджетом	68095	8,17	68118	30,88	59150	23,22	23	22,71	-8 968	-7,65
за виданими авансами	26462	3,17	20527	9,30	32593	12,80	-5935	6,13	12 066	3,49
Інша поточна дебіторська заборгованість	41480	4,97	46351	21,01	47712	18,73	4 871	16,03	1 361	-2,28
<i>Усього дебіторська заборгованість</i>	<i>833789</i>	<i>100,00</i>	<i>220616</i>	<i>100,00</i>	<i>254722</i>	<i>100,00</i>	<i>-613 173</i>	<i>0,00</i>	<i>34 106</i>	<i>0,00</i>
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	422988	35,28	102133	12,24	52413	4,39	-320855	-23,04	-49720	-7,84
Поточні зобов'язання за розрахунками:	549475	45,83	571616	68,48	339378	28,44	22141	22,65	-232238	-40,04
за довгостроковими зобов'язаннями	2918	0,24	0	0,00	120	0,01	-2918	-0,24	120	0,01
з бюджетом	22273	1,86	17939	2,15	41277	3,46	-4334	0,29	23338	1,31
з одержаних авансів	471990	39,37	515684	61,78	247948	20,78	43694	22,41	-267736	-41,00
з позабюджетних платежів	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
зі страхування	6407	0,53	6758	0,81	9566	0,80	351	0,28	2808	-0,01
з оплати праці	26705	2,23	27116	3,25	36541	3,06	411	1,02	9425	-0,19
з учасниками	3931	0,33	3931	0,47	3926	0,33	0	0,14	-5	-0,14
із внутрішніх розрахунків	15251	1,27	188	0,02	0	0,00	-15063	-1,25	-188	-0,02
Інші поточні зобов'язання	226511	18,89	160999	19,29	165373	29,68	-65512	0,40	4374	10,39
<i>Усього кредиторська заборгованість</i>	<i>1198974</i>	<i>100</i>	<i>834748</i>	<i>100</i>	<i>557164</i>	<i>100</i>	<i>-364226</i>	<i>0,00</i>	<i>358735</i>	<i>0,00</i>

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги займає протягом досліджуваного періоду найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості підприємства. Це в цілому позитивно відображається на ліквідності підприємства, однак за умови вчасного погашення та відсутності безнадійної заборгованості [10]. Оскільки остання матиме негативний вплив не лише на ліквідність, а й на фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання [11]. Слід відмітити, що на основі проведеного аналізу дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги за групами споживачів виявлено, що найбільшу частку складають: споживачі електроенергії, ДП «Енергоринок» за електроенергію та споживачі теплоенергії та підігріву води (рис. 2).

У 2019–2020 рр. зростає питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками, зокрема з бюджетом. Заборгованість за податками виникає внаслідок їхньої переплати у звітному чи попередніх податкових періодах або виконання специфічних операцій (наприклад, які обкладаються нульовою ставкою з ПДВ). Таким чином, її зростання негативно впливає на ліквідність АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Кредиторська заборгованість має значний вплив на формування стійкості капіталу, що відображає рівень незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. З одного боку, кредиторська заборгованість виступає ефективним засобом тимчасового залучення капіталу на безоплатній основі, а з іншого – збільшення її величини є свідченням зростання фінансових ризиків для підприємства, інвесторів,

акціонерів. У зв'язку з цим зростання величини кредиторської заборгованості трактується у науковій літературі неоднозначно, проте її вплив на платоспроможність, фінансову стійкість, фінансову незалежність та фінансово-економічну безпеку суб'єкта господарювання є беззаперечною.

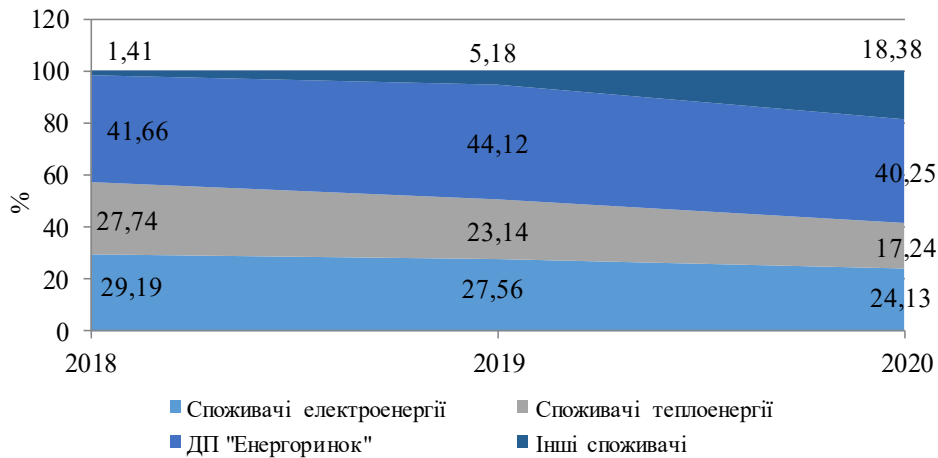

Рис. 2. Структура споживачів електроенергії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2018–2020 рр.

Згідно з даними, представленими у таблиці 1, у структурі кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2018 та 2019 році найбільшу частку займають поточні зобов'язання за розрахунками, а саме з одержаних авансів. Оскільки така заборгованість не має бути погашена за рахунок надання послуг, то значного впливу на платоспроможність підприємства не має. У 2020 році спостерігається зростання питомої ваги інших поточних зобов'язань, що впливає на рівень ресурсної стійкості суб'єкта господарювання.

Розглянута динаміка балансових залишків є не єдиним напрямом дослідження заборгованості. На фінансовий стан підприємства впливає період оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості, а також їх співвідношення (рис. 3). У випадку, якщо дебіторська заборгованість буде переважати над кредиторською, це буде фактором забезпечення високого рівня показника загальної ліквідності і водночас демонструватиме більш швидку оборотність кредиторської заборгованості [12]. Перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською створює загрозу фінансовій стійкості суб'єкта господарювання.

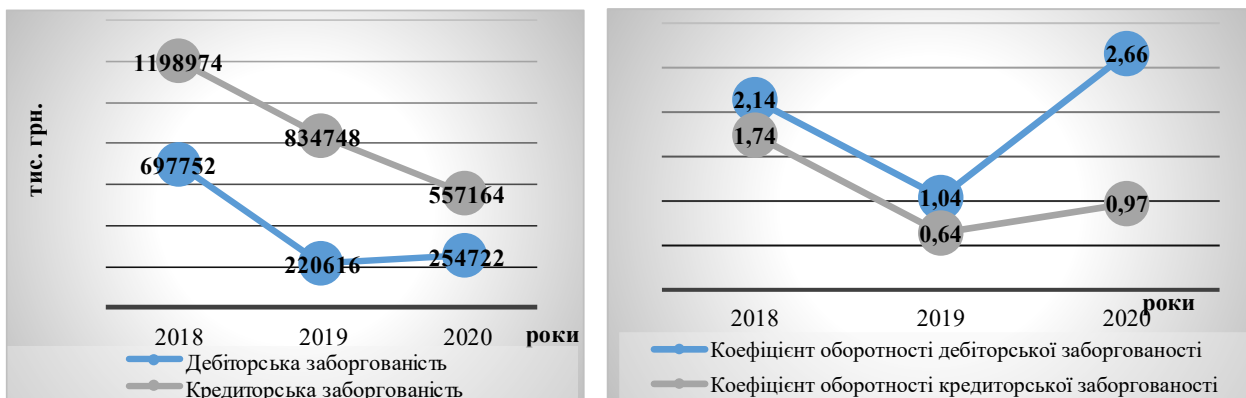

Рис. 3. Показники співвідношення й оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у 2018–2020 рр.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» не відповідає загальноприйнятому критерію 1 та є нерациональним, оскільки кредиторська заборгованість, як мінімум, не повинна перевищувати дебіторську заборгованість більше ніж на 10%. Протягом досліджуваного періоду коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості перевищує коефіцієнт оборотності кредиторської. Це свідчить про ризик зниження платоспроможності підприємства.

Невизначеність і мінливість економічних умов, особливо в умовах воєнного стану, ускладнює процес прийняття управлінських рішень. Рівень їх обґрунтованості та ефективності залежить від здатності керівництва передбачати можливі варіанти розвитку подій. Тому прогнозування є невід'ємною частиною визначення напрямів оптимізації заборгованості.

З урахуванням вищезазначеного, наступним етапом дослідження є розрахунок потенційних можливостей зростання дебіторської та кредиторської заборгованості протягом найближчих двох років.

Вихідні дані для проведення прогнозування та значення R2 для різних варіантів лінії тренду при прогнозуванні заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» представлені у таблиці 2.

Таблиця 2
Вихідні дані та значення R2 для різних варіантів лінії тренду при прогнозуванні заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»

Роки/лінії тренду	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Дебіторська заборгованість за розрахунками	Інша дебіторська заборгованість	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	Кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	Кредиторська заборгованість за розрахунками оплати праці
Вихідні дані для проведення прогнозування, тис. грн.							
2018	697752	94557	41480	422988	22273	6407	26705
2019	85620	88645	46351	102133	17939	6758	27116
2020	115267	91743	47712	52413	41277	9566	36541
Значення R2 для різних варіантів лінії тренду							
Лінійна	0,7119	0,2264	0,8486	0,5859	0,5859	0,8322	0,7813
Експоненційна	0,629	0,2187	0,9584	0,5089	0,5089	0,8478	0,7864
Логарифмічна	0,7121	0,3623	0,939	0,4365	0,4365	0,7069	0,6465
Поліноміальна 2 ступеню	1	1	1	1	1	1	1
Поліноміальна 3 ступеню	1	1	1	1	1	1	1
Степенева	0,566	0,3534	0,9969	0,9584	0,3607	0,7361	0,6525

Графічна інтерпретація прогнозування динаміки дебіторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» наведена на рисунку 4.

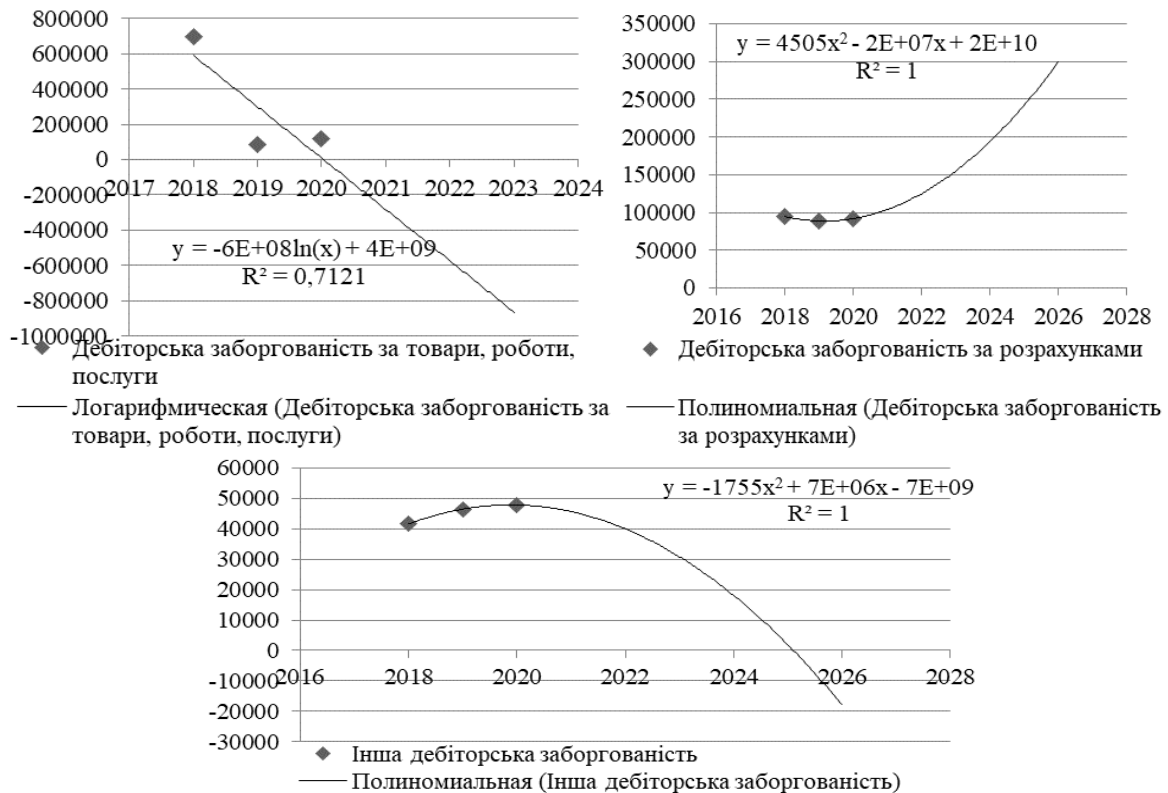

Рис. 4. Результати прогнозування динаміки дебіторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», тис. грн.

Графічна інтерпретація прогнозування динаміки кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» наведена на рисунку 5.

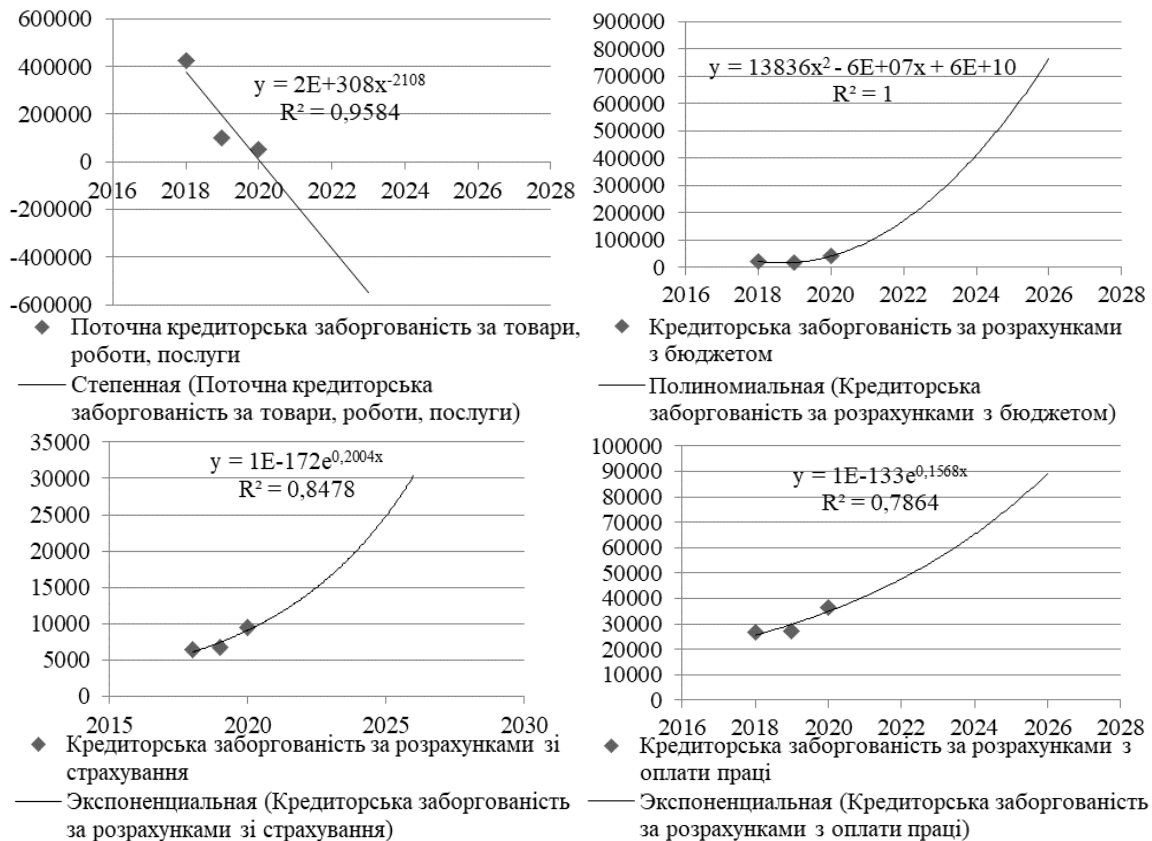

Рис. 5. Результати прогнозування динаміки кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», тис. грн.

Визначені прогнозні значення заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» в абсолютних величинах представлено в таблиці 3.

Таблиця 3

Прогнозні величини дебіторської та кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» на 2022–2023 рр., тис. грн.

Показник	Прогноз	
	2022 рік	2023 рік
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-580 000	-830 000
Дебіторська заборгованість за розрахунками	125 000	150 000
Інша дебіторська заборгованість	40 000	30 000
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	20 000	17 000
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	18 000	30 000
Кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	13 900	17 000
Кредиторська заборгованість за розрахунками оплати праці	47 000	56 000

Прогнозні величини дебіторської та кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» засвідчують зростання більшості складових елементів. Тому необхідність оптимізації розмірів заборгованості досліджуваного підприємства критичної інфраструктури є беззаперечною для зменшення заборгованостей. Прийняття управлінських рішень щодо управління дебіторською та кредиторською заборгованістю має ґрунтуватися на врахуванні всі чинників, які впливають на зростання заборгованості на підприємстві. Для виявлення найбільш істотних з них та встановлення причинно-наслідкових зв'язків доцільно використати діаграму Ішікави (рис. 6).

Рис. 6. Причинно-наслідкова модель К. Ішкави зростання заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»

Враховуючи окреслені причини зростання заборгованості досліджуваного підприємства необхідно оперативно вжити заходів щодо зменшення впливу зазначених чинників та, відповідно, зміцнення фінансово-економічної безпеки АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО».

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Проведене дослідження свідчить про негативний вплив заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» на фінансово-економічну безпеку підприємства. В умовах воєнного стану ризик зниження ліквідності, втрати платоспроможності та фінансової незалежності підприємства критичної інфраструктури лише зростає. Першочерговими заходами оптимізації величини дебіторської та кредиторської заборгованості АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» правомірно визначити:

- запровадження системи контролю за дебіторською та кредиторською заборгованістю на підприємстві;
- здійснення систематичного аналізу співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості для збільшення ліквідності;
- запровадження контролю за якістю наданням послуг споживачам;
- постійний моніторинг за розрахунками з кредиторами за відтерміновану або прострочену заборгованість та виявлення причин щодо недотримання умов договору;
- отримання державної підтримки в умовах воєнного стану;
- не допущення виникнення кредиторської заборгованості при проведенні розрахунків із заробітної плати працівників та при сплаті податків, зборів до відповідних бюджетів.

Таким чином, рівень заборгованості суб'єкта господарювання безпосередньо впливає на фінансово-економічну безпеку, що вимагає впровадження дієвого інструментарію оптимізації її розміру. Для

підприємств критичної інфраструктури в умовах воєнного стану забезпечення безпечного функціонування, в тому числі шляхом оптимізації рівня заборгованості, є пріоритетним завданням.

Література

1. Ткаченко О.С., Яременко Д.М. Класифікація дебіторської заборгованості як інструмент забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки : кол. моногр. / за заг. ред. І. П. Приходька ; ДДАЕУ. Дніпро : Пороги, 2020. С. 366–375. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5107>
2. Кузнецова С.А., Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в умовах антикризового регулювання формування фінансової складової економічної безпеки. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 1(91). С. 98–103.
3. Дергалюк Б. В. Управління дебіторською заборгованістю як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємств в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2015. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_9_45
4. Чорненька О.Б. Управління заборгованістю як фактор забезпечення економічної безпеки підприємства. Наукові записки : наук. техн. зб. Львів : УАД, 2017. Вип. 1(54). С. 170–178.
5. Чорненька О.Б. Вплив заборгованості на фінансовий стан суб'єкта господарювання. Економічний простір. 2018. № 136. С. 158–169. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/292>
6. Іванова М.І., Грошелева О.Г., Усатенко О.В. Управління дебіторською заборгованістю промислового підприємства як інструмент забезпечення економічної безпеки. Приазовський економічний вісник. 2020. Випуск 1(18). С. 87–92.
7. Соломіна Г.В. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємництва : навчальний посібник. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 234 с.
8. Онищенко С., Маслій О., Дрібна А. Оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства критичної інфраструктури. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. № 6. Том 1. С. 249–258. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/01/2022-312-61-38.pdf>
9. Офіційний сайт АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО». URL: <https://www.poe.pl.ua/>
10. Глушко А.Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=7&y=2018>
11. Глушко А.Д., Грачова А.О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106>
12. Глушко А.Д., Пиріг Я.М. Методичні засади аналізу дебіторської і кредиторської заборгованостей підприємства. Тези 74-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, 25 квітня – 21 травня 2022 р.). Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. Том 2. С. 386–387. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PolNTU/10628>

References

1. Tkachenko O.S., Yaremenko D.M. Klyasyfikatsiia debitorskoi zaborhovanosti yak instrument zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva. Oblikova, finansova ta upravlinska diialnist pidpriemstv v umovakh nestiikoi ekonomiky : kol. monohr. / za zah. red. I. P. Prykhodka ; DDAEU. Dnipro : Porohy, 2020. S. 366–375. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5107>
2. Kuznetsova S.A., Arefieva O.V., Kuzenko T.B. Oblik ta analiz debitorskoi zaborhovanosti v umovakh antykrizovoho rehuliuвання formuvannya finansovoi skladovoi ekonomichnoi bezpeky. Aktualni problemy ekonomiky. 2009. № 1(91). S. 98–103.
3. Derhaliuk B. V. Upravlinnia debitorskoiu zaborhovanistiu yak instrument zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv v suchasnykh umovakh. Efektyvna ekonomika. 2015. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_9_45
4. Chornenka O.B. Upravlinnia zaborhovanistiu yak faktor zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva. Naukovi zapysky : nauk. tekhn. zb. Lviv : UAD, 2017. Vyp. 1(54). S. 170–178.
5. Chornenka O.B. Vplyv zaborhovanosti na finansovyi stan subiekta hospodariuvannya. Ekonomichniy prostir. 2018. № 136. S. 158–169. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/292>
6. Ivanova M.I., Hrosheleva O.H., Usatenko O.V. Upravlinnia debitorskoiu zaborhovanistiu promysloвого pidpriemstva yak instrument zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky. Pryazovskiy ekonomichnyi visnyk. 2020. Vypusk 1(18). S. 87–92.
7. Solomina H.V. Zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpriemnytstva : navchalnyi posibnyk. Dnipro : Dnipropetrovskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2018. 234 s.
8. Onyshchenko S., Maslii O., Dribna A. Otsiniuvannya finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva krytychnoi infrastruktury. Herald of Khmelnytskyi National University. 2022. № 6. Tom 1. S. 249–258. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/01/2022-312-61-38.pdf>
9. Ofitsiyniy sait AT «POLTAVA OBLENERGO». URL: <https://www.poe.pl.ua/>
10. Hlushko A.D. Upravlinnia debitorskoiu zaborhovanistiu v systemi zabezpechennia efektyvnoi diialnosti pidpriemstva. Efektyvna ekonomika. 2018. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=7&y=2018>
11. Hlushko A.D., Hrachova A.O. Metodichni zasady analizu finansovykh rezultativ diialnosti pidpriemstva. Efektyvna ekonomika. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106>
12. Hlushko A.D., Pyrih Ya.M. Metodichni zasady analizu debitorskoi i kredytorskoi zaborhovanosti pidpriemstva. Tezy 74-yi naukovoi konferentsii profesoriv, vykladachiv, naukovykh pratsivnykiv, aspirantiv ta studentiv Natsionalnogo universytetu «Poltavska politehnika imeni Yurii Kondratiuka» (Poltava, 25 kvitnia – 21 travnia 2022 r.). Poltava : Natsionalnyi universytet imeni Yurii Kondratiuka, 2022. Tom 2. S. 386–387. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PolNTU/10628>